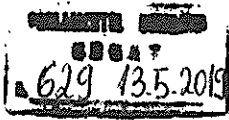

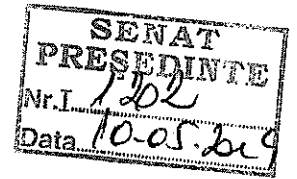
L629/2018

romania2019.eu

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România
Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80
Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.2304A/2018

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ
NR. 3761 / 10 MAY 2019

Domnului
CĂLIN CONSTANTIN ANTON POPESCU-TĂRICEANU
Președintele Senatului

În conformitate cu dispozițiile art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă comunicăm alăturat Decizia nr.138 din 13 martie 2019, prin care Curtea Constituțională, a admis, cu unanimitate de voturi, obiecția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art.25 alin.(1) și art.63 lit.a) și b) din Legea privind sistemul public de pensii sunt neconstituționale.

Primiți, vă rog, Domnule Președinte, asigurarea deplinei noastre considerații.

PREȘEDINTE,

Prof. univ. dr. VALER DORNEANU

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr.2304A/2018

DECIZIA nr.138
din 13 martie 2019

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.25 alin.(1), a sintagmei „*cu valabilitate permanentă*” cuprinsă în art.52 cu referire la lit.a) și ale art.63 lit.a) și b) din Legea privind sistemul public de pensii

Valer Dorneanu	- președinte
Marian Enache	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Benke Károly	- magistrat-asistent șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind sistemul public de pensii, obiecție formulată de 83 de deputați.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.10713 din 21 decembrie 2018 și constituie obiectul Dosarului nr.2304A/2018.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate**, se arată că dispozițiile art.25 din lege încalcă art.1 alin.(5) din Constituție, întrucât norma criticată nesocotește atât art.3 alin.(1) lit.a) și art.52 din Legea nr.263/2010 privind sistemul public de pensii, care asigură condiții superioare privind stabilirea dreptului la pensie unor categorii sociale de cetățeni români, cât și dispozițiile art.80 alin.(1) din Codul fiscal. În acest sens, se menționează faptul că textul criticat impune

salariatului, viitor titular al dreptului la pensie, plata contribuțiilor către bugetul de asigurări sociale în condițiile în care, potrivit textelor legale antereferte, această obligație revine angajatorului. Efectuarea plății acestor contribuții nu poate fi o condiție în nașterea și exercițiul dreptului constituțional la pensie. Impunerea unei noi condiții de validitate a dreptului la pensie, și anume ca salariatul să realizeze plata efectivă a contribuțiilor sociale, constituie o încălcare a principiului legalității și a dreptului la pensie, prevăzute de art.1 alin.(5) și art.47 alin.(2) teza întâi din Constituție. Noua reglementare legală este contrară și art.7 pct.10 și 46 și art.80 alin.(1) din Codul fiscal.

4. Se mai apreciază că art.53 din legea analizată încalcă dispozițiile art.16 și art.50 din Constituție, întrucât reglementează un privilegiu acordat de legiuitor unei singure categorii de cetățeni cu nevoi speciale, fără o justificare cu caracter obiectiv. Se consideră că acest privilegiu poate intra sub umbrela dispozițiilor privind protecția specială a persoanelor cu dizabilități numai în măsura în care este acordat tuturor categoriilor de persoane cu nevoi speciale, dintre care se menționează, cu titlu exemplificativ, persoanele cu dizabilitate auditivă gravă, persoanele cu dizabilități locomotorii grave, persoanele cu dizabilități mentale grave etc. Legiuitorul nu a adus niciun argument obiectiv care să justifice excluderea acestor persoane de la dreptul de a li se reduce stagiul de cotizare cu cel puțin o treime.

5. Se arată că protecția specială acordată prin dispozițiile art.50 din Constituție este efectivă numai prin respectarea art.16 din Constituție, ceea ce nu se realizează prin art.53 din Legea privind sistemul public de pensii. Mai mult, se menționează că prin modalitatea de reglementare sunt încălcate și dispozițiile art.50 alin.(2) din Constituție, referitor la obligația statului de a asigura protecția specială a persoanelor cu nevoi speciale „prin realizarea unei politici de egalitate a șanselor”.

6. Se susține că art.63 lit.a) din lege contravine art.47 alin.(2) din Constituție. Conform textului de lege criticat, una dintre condițiile pe care

persoanele îndreptățite trebuie să le îndeplinească în mod cumulativ pentru a beneficia de pensia de invaliditate este aceea ca la data solicitării pensiei de invaliditate să fi realizat stagiul minim de cotizare de 15 ani, celelalte fiind să nu fi împlinit vârsta standard de pensionare și să aibă capacitatea de muncă diminuată din cauza unor accidente și boli, cu sau fără legătură cu munca. Or, prin condiționarea acordării dreptului la pensie de invaliditate de realizarea stagiului minim de cotizare de 15 ani, se poate ajunge la situația discriminatorie în care o persoană care și-a pierdut capacitatea de muncă cu o lună înaintea îndeplinirii acestei condiții, din motive ce nu-i sunt imputabile, să nu mai beneficieze de pensia de invaliditate și nici măcar de pensia pentru limită de vârstă, la împlinirea vârstei standard de pensionare. Se menționează importanța și valențele principiului contributivității pentru sistemul public de pensii, cu referire specială asupra faptului că contribuțiile realizate nu vizează numai pensia pentru limită de vârstă, ci și toate celelalte pensii, iar obținerea dreptului la pensie este condiționată doar de două elemente – vârstă standard de pensionare și întrunirea unui stagiu de cotizare minim sau complet. Cu privire la regimul juridic al pensiei de invaliditate, se face trimitere la Decizia Curții Constituționale nr.680 din 26 iunie 2012.

7. Prin Adresa Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal din Camera Deputaților nr.3b-15/08 din 10 ianuarie 2019, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.189 din 10 ianuarie 2019, a fost înaintată o „completare la sesizarea de neconstituționalitate asupra Legii privind sistemul public de pensii (PL-x 725/2018), care formează obiectul dosarului nr.2304AI/2018 din 21.12.2018”. Această completare este semnată de cei 83 de deputați care au semnat sesizarea de neconstituționalitate inițială.

8. Cu privire la admisibilitatea completării sesizării de neconstituționalitate, se arată că aceasta se poate realiza în interiorul termenului de promulgare a legii, termen în cadrul căruia Curtea poate fi sesizată pentru efectuarea controlului *a priori* de constituționalitate. Se apreciază că obiecția de

neconstituționalitate poate fi formulată înainte de promulgarea legilor în cadrul termenului de 20 de zile prevăzut de art.77 alin.(1) din Constituție, ca termen de promulgare a legilor, în interiorul căruia se situează completarea sesizării de neconstituționalitate.

9. În susținerea admisibilității cererii de completare, se arată că motivele prezentate în aceasta privesc încălcarea art.1 din Constituție, a cărui nerespectare a fost motivată în sesizarea de neconstituționalitate care formează obiectul Dosarului nr.2304A/2018. Se reiterează faptul că legea criticată reprezintă un nou act normativ în domeniul sistemului public de pensii, care, potrivit inițiatorilor, își propune ca din sistemul de pensii din România să fie eliminate inechitățile dintre beneficiarii sistemului, atât între genuri, cât și pentru fiecare tip de gen, precum și dintre categorii de persoane care au desfășurat activitatea în aceleași condiții de muncă și cu un nivel de salarizare relativ similar, indiferent de anul pensionării. Se subliniază importanța dreptului la pensie și necesitatea ca legislația din domeniu să respecte toate garanțiile și exigențele oferite de Constituție cetățenilor, motiv pentru care se detaliază o serie de alte dispoziții ce ridică probleme din punctul de vedere al conformității lor cu Constituția, în special din perspectiva respectării art.1 din Constituție, precum și a altor norme din Legea fundamentală.

10. Se arată că art.28 alin.(1) lit.d) și alin.(2) din legea analizată încalcă art.1 alin.(4) și (5) și art.16 alin.(1) din Constituție. Se arată că, potrivit acestui text legal, printre categoriile de locuri de muncă în condiții speciale se numără și cele din unitățile prevăzute în anexa nr.3, care cuprinde o listă cu 75 de unități și datele lor de identificare. În conformitate cu art.28 alin.(2) și (3) din lege, alte locuri de muncă în condiții speciale se pot stabili prin lege, iar metodologia și criteriile de încadrare a locurilor de muncă în condiții speciale se stabilesc prin hotărâre a Guvernului. Din 5 în 5 ani, locurile de muncă în condiții speciale sunt supuse procedurii de reevaluare a încadrării în condiții speciale, procedură stabilită prin hotărâre a Guvernului. Se arată că, în prezent, reevaluarea locurilor de muncă în condiții speciale din unitățile

la care face trimitere anexa nr.3 se face conform dispozițiilor Hotărârii Guvernului nr.924/2017.

11. În privința textului legal antereferit, se susține că legiuitorul a instituit o măsură discriminatorie față de societățile și, implicit, față de angajații care desfășoară activități în aceleași condiții, dar cărora locurile de muncă nu le pot fi încadrate drept locuri de muncă în condiții speciale. În condițiile în care, potrivit art.28 alin.(2) din legea analizată, alte locuri de muncă în condiții speciale pot fi stabilite prin lege, se concluzionează în sensul că nu există mecanisme care să permită cetățenilor aflați în aceeași situație să beneficieze de un tratament egal, drept care se încalcă art.16 alin.(1) din Constituție. Se arată că, în jurisprudența sa, Curtea nu s-a pronunțat asupra aspectului învederat, respectiv cu privire la situația discriminatorie creată ca urmare a instituirii prin lege a unei liste cuprinzând unități care au locuri de muncă în situații speciale, în condițiile în care alți angajați care prestează o muncă în condiții similare nu au posibilitatea legală a încadrării similare a respectivelor locuri de muncă.

12. Se mai indică faptul că reevaluarea locurilor de muncă în condiții speciale se realizează printr-un act administrativ, astfel că eliminarea unei unități din categoria celor cu locuri de muncă în condiții speciale echivalează cu o modificare adusă anexei nr.3 la lege. O atare prevedere este contrară principiului separației puterilor în stat prevăzut de art.1 alin.(4) din Constituție și principiului ierarhiei actelor normative, prevăzut de art.1 alin.(5) din Constituție. De asemenea, dreptul Guvernului de a stabili metodologia și criteriile de încadrare a locurilor de muncă în condiții speciale, prevăzut de art.28 alin.(2) teza întâi din lege, contravine art.1 alin.(4) din Constituție, pentru că se ajunge la stabilirea de către Guvern a altor locuri de muncă în condiții speciale față de cele prevăzute de lege. Mai mult, se arată că norma este neclară, deoarece prevede că aceste alte locuri de muncă în condiții speciale se stabilesc prin lege. Se apreciază că legiuitorul ar fi trebuit să instituie un mecanism general de stabilire a locurilor de muncă în condiții speciale

sau să reglementeze acest aspect de o manieră generală, în condițiile atribuirii competenței Guvernului de a stabili metodologia și criteriile de încadrare a acestora, fără a enumera în mod limitativ, într-o anexă la lege, anexă care are aceeași forță juridică cu cea a actului normativ cu care face corp comun, o listă în care sunt enumerate în mod limitativ unități economice.

13. Se arată că art.98 alin.(2) din legea analizată încalcă art.1 alin.(5) și art.16 alin.(1) din Constituție, întrucât stabilește că, dacă cererea pensionarului este considerată ca fiind neîntemeiată, casa teritorială de pensii nu emite o decizie de respingere a cererii de revizuire, ci soluționează această cerere potrivit Ordonanței Guvernului nr.27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor. O atare reglementare este de neconceput din moment ce dreptul la pensie și, implicit, quantumul acesteia reprezintă un drept fundamental prevăzut de art.47 din Constituție, distinct de art.51 din Legea fundamentală. Se ajunge la situația în care actul emis de casa teritorială de pensii să fie sustras jurisdicției asigurărilor sociale; se face referire în acest sens și la art.141 din legea criticată. Prin urmare, având în vedere natura cererii de emitere a unei decizii de revizuire, se impunea păstrarea competenței secțiilor specializate în soluționarea cauzelor privind conflicte de muncă și asigurări sociale ale tribunalelor și curților de apel. Se mai indică faptul că termenele de contestare a actelor casei teritoriale de pensii sunt diferite în legea criticată (30 de zile) și în Ordonanța Guvernului nr.27/2002 (45 de zile), fapt ce generează un tratament juridic diferit al pensionarilor în funcție de aprecierea caselor teritoriale de pensii a cererilor de emitere a unor decizii de revizuire ca fiind întemeiate sau nu. Acest tratament juridic diferențiat, nejustificat obiectiv și rațional, este contrar art.16 alin.(1) din Constituție. Totodată, lipsa de corelare a acestei dispoziții legale cu art.141 lit.b) și f) din legea analizată este contrară art.1 alin.(5) din Constituție.

14. Se susține că art.135 din lege încalcă art.1 alin.(5) din Constituție, întrucât nu rezultă cu claritate dacă legea analizată introduce un nou tip de sancțiune

principală reprezentată de „punctul-amendă” sau această sintagmă reprezintă modalitatea de stabilire a cuantumului sancțiunii principale a amenzii. Se fac trimiteri la art.8 alin.(4) și art.36 alin.(1) din Legea nr.24/2000 și la Decizia Curții Constituționale nrt.405 din 15 iunie 2016.

15. Se susține că art.139 din legea analizată încalcă art.1 alin.(5), art.21 alin.(3) și art.52 alin.(1) din Constituție, întrucât nu reglementează posibilitatea justițiabilului de a se îndrepta împotriva refuzului de soluționare a cererii de către casele teritoriale de pensii a unei cereri pentru emiterea deciziei de pensie în sensul art.2 alin.(2) din Legea contenciosului administrativ nr.554/2004. În condițiile în care legea criticată a eliminat procedura administrativă prealabilă de examinare a deciziilor supuse contestării, procedură obligatorie, fără caracter jurisdicțional, norma este una lipsită de claritate în privința instanței competente a soluționa acțiunea formulată pentru depășirea termenului de răspuns la o cerere de pensionare sau pentru lipsa unui asemenea răspuns. Se face trimitere la art.141 lit.f) din lege și se concluzionează în sensul că nu rezultă cu claritate dacă plângerea cu privire la lipsa unui răspuns la cererea de emitere a unei decizii de pensionare sau la depășirea termenului de răspuns este de competența instanței de contencios administrativ sau de competența secției specializate a tribunalului, potrivit art.141 din lege.

16. Se mai arată că dispozițiile art.139 din legea analizată intră în vigoare în termen de 3 zile de la publicarea ei în Monitorul Oficial al României, Partea I. Acestea elimină procedura administrativă prealabilă obligatorie, iar în lipsa unor măsuri conexe de suplimentare a schemei de personal a instanțelor judecătorești competente în materia litigiilor de asigurări sociale, atât cu judecători, cât și cu personal auxiliar, norma conduce la o aglomerare semnificativă a acestora, având în vedere competența stabilită prin art.141 din aceeași lege. O asemenea dispoziție aduce atingere dreptului la un proces echitabil, în componenta sa referitoare la soluționarea într-un termen rezonabil a cauzei.

17. Se susține că art.145 alin.(3) din legea analizată încalcă art.1 alin.(5), art.16 alin.(1), art.21 alin.(1) și (3), art.47 alin.(2) și art.147 alin.(4) din Constituție. Astfel, textul criticat dispune amânarea realizării drepturilor beneficiarilor dreptului la pensie prin prelungirea termenului de soluționare a contestațiilor cu 3 ani de la data de întâi a lunii următoare celei în care se publică legea în Monitorul Oficial al României, Partea I, moment de la care beneficiarii dreptului la pensie se pot adresa instanței de judecată, ceea ce afectează însăși substanța dreptului la pensie, contravenind astfel prevederilor art.47 alin.(2) din Constituție. Cu privire la scopul pensiei, este invocată Decizia Curții Constituționale nr.956/2012, apreciindu-se că soluția legislativă criticată încalcă jurisprudența Curții Constituționale și, implicit, art.147 alin.(4) din Constituție. Se arată că accesul la instanță devine unul iluzoriu, fiind afectată substanța acestuia; se încalcă, astfel, art.21 alin.(3) din Constituție.

18. Se mai indică faptul că titularii dreptului de pensie ale căror contestații formulate împotriva deciziilor de pensie au rămas nesoluționate la data intrării în vigoare a legii criticate sunt discriminați în raport cu cei ale căror contestații au fost soluționate potrivit legii aflate în vigoare, printr-un criteriu nejustificat obiectiv și rațional, cel al modalității de soluționare a contestațiilor. Astfel, potrivit art.150 alin.(4) din legea aflată în vigoare, termenul de soluționare a unei contestații de către Comisia Centrală de Contestații este de 45 de zile de la data înregistrării acesteia, în timp ce termenul de soluționare a contestațiilor nesoluționate până la intrarea în vigoare a legii criticate este de 3 ani. Se încalcă, astfel, art.16 alin.(1) din Constituție.

19. Se susține că art.165 din legea analizată încalcă art.1 alin.(5) din Constituție, întrucât se aplică numai drepturilor stabilite. Or, litigiile cu privire la drepturile ce fac obiectul legii pot viza atât existența sau inexistența, cât și întinderea acestora. Neclaritatea sintagmei menționate rezidă în faptul că nu se înțelege fără echivoc faptul că dispoziția vizează toate litigiile, atât cele cu privire la întinderea unui drept deja recunoscut, cât și cele care au ca obiect însăși

recunoașterea dreptului. Se poate ajunge, astfel, și la interpretarea conform căreia litigiile în care nu a fost stabilit un drept ce face obiectul legii deduse controlului de constituționalitate, în sensul existenței acestuia, nu sunt vizate de art.165, caz în care li se va aplica legea nouă, aspect ce pune în discuție și incidența art.15 alin.(2) din Constituție care consacră principiul neretroactivității legii.

20. Se susține că art.182 lit.c) încalcă art.1 alin.(5) și art.147 alin.(4) din Constituție, întrucât se referă la texte legale [art.148 alin.(2), art.157 alin.(2) și (5)], care trimit la alte text legale [art.13 lit.a), art.157 alin.(1) și art.126 alin.(3)] care nu vor face parte din fondul activ al legislației la momentul intrării în vigoare a textelor legale inițial menționate, ceea ce este de natură a încălca art.1 alin.(5) din Constituție referitor la calitatea legii. De asemenea, se fac trimiteri la art.50 alin.(1) din Legea nr.24/2000 și la Deciziile Curții Constituționale nr.26 din 18 ianuarie 2012 și nr.654 din 17 octombrie 2017, par.40.

21. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a-și exprima punctele lor de vedere.

22. **Președintele Camerei Deputaților** apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

23. În ceea ce privește completarea sesizării de neconstituționalitate, se consideră că cererea este inadmisibilă, deoarece motivele detaliate în completare nu privesc, așa cum susțin autorii sesizării, numai încălcarea art.1 alin.(5) din Constituție a cărui nerespectare a fost motivată în sesizarea inițială ce face obiectul Dosarului nr.2304A/2018, ci și alte prevederi constituționale la care nu s-a făcut referire inițial, respectiv art.1 alin.(4), art.21, art.52, art.147 din Constituție.

24. În ceea ce privește prevederile art.25, art.28 alin.(1) lit.d) și alin.(2), art.98 alin.(2), art.135, art.139 alin.(1), art.145 alin.(3), art.165, art.182 lit.c) din Legea privind sistemul public de pensii, se apreciază că acestea sunt precise,

nechivoce și instituie norme clare a căror aplicare nu permite arbitrariul sau abuzul, cu respectarea dispozițiilor art.1 alin.(4) din Constituție.

25. Legea supusă controlului constituționalității respectă și îndeplinește cerințele de claritate, precizie și previzibilitate, prevăzute de art.1 alin.(5) din Constituție, astfel încât destinatarii să își adapteze în mod corespunzător conduita. În acest sens, se fac referiri la Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012.

26. În mod punctual, cu privire la dispozițiile art.28 din lege, se arată că acestea reglementează cadrul legislativ, precum și o nouă procedură de încadrare a locurilor de muncă în condiții speciale. În acest sens, prin mecanismul general de stabilire a locurilor de muncă în condiții speciale, Comisia pentru reevaluarea locurilor de muncă în condiții speciale verifică și avizează, în mod permanent, încadrarea locurilor de muncă în condiții speciale. Principiul separației și echilibrului puterilor în stat prevăzut de art.1 alin.(4) din Constituție nu exclude lipsa unui mecanism de control între puterile statului, ci, dimpotrivă, presupune existența unui control reciproc, precum și realizarea unui echilibru de forțe între acestea.

27. Potrivit art.25 alin.(1) din legea criticată, *„Contribuabilii la sistemul public de pensii sunt cei care datorează și plătesc, după caz, contribuția de asigurări sociale, conform Codului fiscal”*, or, autorii sesizării dau o interpretare eronată textului, deoarece prin sintagma *„datorează și plătesc”* nu se înțelege colectarea contribuțiilor și virarea acestora, ci se precizează subiectul obligației fiscale, deci textul vizat vine în completarea dispozițiilor Codului fiscal, și nu încalcă aceste dispoziții. Se mai indică faptul că autorii sesizării precizează, de asemenea, că prin acest text se adaugă *„noi condiții de validitate a dreptului de pensie, în afara celor existente”* prin introducerea *„condiției de plată efectivă”* a contribuțiilor sociale. Or, textul se referă la subiecții obligației fiscale, și nu la plătitorii de salarii, adică angajatorii care au obligația de a calcula, reține și vira aceste contribuții conform legislației în vigoare.

28. Cu privire la dispozițiile art.98 alin.(2) din legea analizată, se apreciază că acestea sunt constituționale, prin prisma art.1 alin.(5) cu privire la calitatea legii, fiind corelate cu dispozițiile art.141 lit.f), respectiv: *„Tribunalele soluționează în primă instanță litigiile privind: [...] f) alte drepturi și obligații născute în temeiul prezentei legi.”*

29. Cu privire la dispozițiile art.53, art.98 alin.(2) și art.145 alin.(3) din lege, se arată că modificările prevăzute pentru sistemul de pensii din România au în vedere exact eliminarea inechităților dintre beneficiarii sistemului, respectiv atât între genuri, cât și pentru fiecare tip de gen, precum și dintre categorii de persoane care au desfășurat activitatea în aceleași condiții de muncă și cu un nivel de salarizare relativ similar, indiferent de anul pensionării. Totodată, se fac referi la Decizia Curții Constituționale nr.139 din 19 noiembrie 1996 și la Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 23 iulie 1968, pronunțată în cauza *„Aspecte privind regimul lingvistic în școlile belgiene” împotriva Belgiei*, menționându-se că principiul general al egalității, reglementat de art.16 din Constituție, se referă la o egalitate juridică formală și nu la o egalitate de condiții, că acesta nu înseamnă *eo ipso* aplicarea aceluiași regim juridic unor situații care, prin specificul lor, sunt diferite și că autoritățile naționale competente se găsesc adesea în fața unor situații sau probleme a căror diversitate reclamă soluții juridice diferite, iar unele inegalități de drept nu urmăresc decât să corecteze anumite ilegalități de fapt.

30. Se concluzionează în sensul că nu se poate reține critica privitoare la încălcarea dispozițiilor art.16 și art.50 din Constituție.

31. Cu privire la critica de neconstituționalitate adusă art.63 lit.a), art.145 alin.(3) din legea analizată, se arată că aceste dispoziții nu încalcă art.47 alin.(2) din Constituție cu privire la dreptul la pensie. Se menționează că aceste prevederi constituționale au fost interpretate în jurisprudența Curții Constituționale în sensul că acordă în exclusivitate legiuitorului atribuția de a stabili condițiile și criteriile de acordare a acestor drepturi, inclusiv modalitățile de calcul al cuantumului lor.

Legiuitorul, în considerarea unor schimbări intervenite în posibilitățile de acordare și dimensionare a drepturilor de asigurări sociale, poate modifica, ori de câte ori consideră că este necesar, criteriile de calcul al cuantumului acestor drepturi, dar cu efecte numai pentru viitor.

32. Noua lege redefinește gradele de invaliditate, pentru a da posibilitatea desfășurării unor activități profesionale și pentru a permite cumulul pensiei de invaliditate cu venituri din alte activități. De asemenea, dreptul la pensie de invaliditate este recunoscut în exclusivitate numai persoanelor care au realizat cel puțin stagiul minim de cotizare în sistem, urmând ca celor care nu îndeplinesc această condiție să li se acorde beneficii în temeiul legislației din domeniul asistenței sociale. Totodată, pensia de invaliditate este o categorie de pensie care nu se acordă definitiv, aceasta fiind condiționată de afectarea temporară a capacității de muncă a persoanei. Prin urmare, ține de opțiunea liberă a legiuitorului stabilirea condițiilor și criteriilor de acordare a acestor drepturi. În acest sens, se fac referiri la Hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului din 13 iunie 1979 și 6 decembrie 2007, pronunțate în cauzele *Marckx împotriva Belgiei*, par.33, și *Beian împotriva României*, par.59, în accepțiunea cărora pe baza art.14 din Convenție o distincție este discriminatorie dacă „nu are o justificare obiectivă și rezonabilă”, adică dacă nu urmărește un „scop legitim” sau nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat”. În același sens, sunt invocate Deciziile Curții Constituționale nr.736 din 24 octombrie 2006 și nr.919 din 1 noiembrie 2012.

33. Cu privire la art.139 alin.(1) și art.145 alin.(3) din legea analizată, se arată că nu încalcă art.21 alin.(1) și (3) din Constituție. Se susține că sub aspectul garanțiilor pe care le consacără, dispozițiile art.21 din Constituție se corelează cu cele ale art.1 alin.(4), referitoare la separația puterilor în stat, art.24, referitor la dreptul la apărare, art.52, referitor la dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, art.124-130, referitoare la instanțele judecătorești, precum și cu art.142-146, referitoare la Curtea Constituțională. Acest text constituțional, prin generalitatea

formulării sale, permite oricărei persoane fizice sau juridice accesul la justiție pentru apărarea oricărui drept sau oricărei libertăți și a oricărui interes legitim, în mod concret și efectiv, în sensul ca justițiabilul să beneficieze de posibilitatea clară și concretă de a contesta un act care aduce o atingere drepturilor sale, și fără ca vreo lege să poată îngreuna acest drept. Aceasta nu înseamnă, însă, că accesul liber la justiție este un drept absolut, ci, așa cum Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în mai multe decizii (a se vedea Hotărârea din 21 februarie 1975, pronunțată în cauza *Golder împotriva Regatului Unit*, și Hotărârea din 28 mai 1985, pronunțată în cauza *Ashingdane împotriva Regatului Unit*) dreptul de acces la justiție poate face obiectul unor limitări. Aceste limitări sunt implicit permise, deoarece dreptul de acces la justiție necesită, prin însăși natura sa, o reglementare din partea statelor, care poate să varieze în timp și spațiu, în funcție de nevoile și resursele de care dispune comunitatea.

34. Gradul de acces permis de legislația națională trebuie să fie, însă, suficient pentru a asigura accesul individual la instanță, în lumina principiului supremației dreptului într-o societate democratică. În acest sens, se fac referiri la Decizia nr.894 din 5 decembrie 2006, prin care s-a statuat că „dreptul de acces la justiție nu este un drept absolut, orice restricție fiind admisă atât timp cât nu se aduce atingere dreptului de acces la un tribunal în substanța sa, statul dispunând în acest sens de o marjă de apreciere”.

35. Cu privire la pretinsa încălcare a dispozițiilor art.147 alin.(4) din Constituție, se arată că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut, în mai multe cazuri, că nu poate fi un legiuitor pozitiv; or, în speța de față, se apreciază că nu sunt încălcate deciziile ale Curții și, implicit, prevederile art.147 alin.(4) cu referire la efectele general obligatorii și pentru viitor ale deciziilor Curții Constituționale.

36. Prin urmare, se concluzionează în sensul că dispozițiile Legii privind sistemul public de pensii sunt constituționale prin raportare la prevederile art.1

alin.(4) și (5), art.16, art.21 alin.(1) și (3), art.47 alin.(2), art.50, art.52 alin.(1), precum și ale art.147 alin.(4) din Constituție.

37. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

38. La dosarul cauzei, Asociația Nevăzătorilor din România, cu sediul în București, a depus, în calitate de *amicus curiae*, un memoriu cu privire la critica de neconstituționalitate adusă art.53 din Legea privind sistemul public de pensii.

39. Curtea, la termenul de judecată din 13 februarie 2019, a amânat dezbaterile pentru data de 27 februarie 2019 și, ulterior, pentru data de 13 martie 2019, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

40. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, art.10, art.15 și art.18 din Legea nr.47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

41. **Obiectul controlului de constituționalitate**, astfel cum a fost formulat, îl constituie Legea privind sistemul public de pensii. Curtea, analizând obiecția de neconstituționalitate, fără a lua în considerare completarea depusă la aceasta, inadmisibilă în sine, astfel cum se va arăta mai jos, constată că sunt criticate din punctul de vedere al constituționalității lor dispozițiile art.25 alin.(1), art.53, art.63 lit.a) din Legea privind sistemul public de pensii. Curtea observă, însă, că, în realitate, nu se contestă în mod direct art.53 din lege, ci faptul că beneficiul acordat de acesta nu este reglementat și în privința altor persoane cu handicap grav; or, textul în cauză este art.52 lit.a) din lege. De asemenea, s-a indicat ca fiind obiect al

controlului art.63 lit.a) din lege, însă, în realitate, critica de neconstituționalitate vizează stagiul de cotizare reglementat de art.63 lit.b) din lege, și nu vârsta de pensionare în cazul pensiei de invaliditate. Prin urmare, Curtea reține drept obiect al controlului de constituționalitate dispozițiile art.25 alin.(1), sintagma „*cu valabilitate permanentă*” cuprinsă în art.52 cu referire la lit.a), precum și dispozițiile art.63 lit.b) din lege, care au următorul cuprins:

- Art.25 alin.(1): „(1) *Contribuabilii la sistemul public de pensii sunt cei care datorează și plătesc, după caz, contribuția de asigurări sociale, conform Codului fiscal.*”;

- Art.52 lit.a): „*Persoanele care au realizat un stagiu de cotizare în condiții de handicap beneficiază de reducerea vârstelor standard de pensionare prevăzute în anexa nr.5, în funcție de gradul de handicap, dovedit cu certificat de încadrare în grad și tip de handicap cu valabilitate permanentă, în condițiile Legii nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, după cum urmează:*

a) *indiferent de vârstă, dacă au realizat, în condiții de handicap grav, cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare.*”;

- Art.63 lit.b): „*Pensia de invaliditate se cuvine persoanelor care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:*

b) *au realizat, la data solicitării pensiei de invaliditate, stagiul minim de cotizare de 15 ani.*”;

42. Textele constituționale invocate în susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt cele ale art.1 alin.(5) în componenta sa privind calitatea legii, art.16 privind egalitatea în fața legii, art.47 alin.(2) privind dreptul la pensie, art.50 privind protecția persoanelor cu handicap și art.147 alin.(4) privind efectele deciziilor Curții Constituționale, acest din urmă text din Constituție fiind reținut în motivarea sesizării formulate ca urmare a invocării Deciziei nr.680 din 26 iunie

2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.566 din 9 august 2012.

(1) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

43. Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate formulată îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție, atât sub aspectul obiectului său, fiind vorba de o lege adoptată și nepromulgată, cât și sub cel al titularului dreptului de sesizare, aceasta fiind formulată de un număr de 83 de deputați.

44. Cu privire la termenul în care a fost sesizată, Curtea constată că legea a fost adoptată, în procedură de urgență, de Camera decizională, Camera Deputaților, la data de 19 decembrie 2018 și a fost depusă pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității legii la data de 20 decembrie 2018. Obiecția de neconstituționalitate a fost formulată și înregistrată la Curtea Constituțională în data de 21 decembrie 2018. Așadar, Curtea, sub acest aspect, a fost legal sesizată, și anume în interiorul termenului de protecție prevăzut de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu referire la termenul de 2 zile.

45. Cu privire la „completarea” adusă obiecției de neconstituționalitate la data de 10 ianuarie 2019, Curtea reține că aceasta a fost depusă direct la sediul Curții Constituționale de către un reprezentant al deputaților semnatori și că a fost semnată de exact aceiași deputați care au semnat obiecția de neconstituționalitate din data de 21 decembrie 2018. Or, în procedura controlului *a priori* de constituționalitate obiecția de neconstituționalitate depusă nu poate fi ulterior completată, Curtea fiind investită în limitele sesizării de neconstituționalitate formulate. În consecință, cererea formulată de completare a sesizării inițiale este inadmisibilă. Mai mult, înscrisul depus nu cuprinde, în realitate, o veritabilă completare a sesizării de neconstituționalitate, întrucât nu dezvoltă criticile de neconstituționalitate deja formulate, ci conține altele noi. În acest context, Curtea reține că o nouă obiecție de neconstituționalitate putea fi formulată în termenul legal

numai de deputații care nu au semnat obiecția de neconstituționalitate inițial depusă [a se vedea și Decizia nr.66 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.213 din 9 martie 2018, par.40].

(2) Parcursul legislativ al legii analizate

46. Legea privind sistemul public de pensii a fost inițiată de Guvernul României. La data de 26 noiembrie 2018, legea a fost adoptată de plenul Senatului [pentru=81, împotriva=12, abțineri=8]. La data de 19 decembrie 2018, legea a fost adoptată de plenul Camerei Deputaților [pentru=193, împotriva=1, abțineri=14, nu au votat=4]. La data de 20 decembrie 2018, legea a fost depusă la secretarul general al Camerei Deputaților și Senatului și anunțată în plenul acestora, pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității legii. La data de 21 decembrie 2018, Curtea Constituțională a fost sesizată cu prezenta obiecție de neconstituționalitate.

(3) Analiza obiecției de neconstituționalitate

47. Examinând criticile de neconstituționalitate formulate în privința art.25 alin.(1) din lege, Curtea constată că pot fi contribuabili la sistemul public de pensii atât persoanele fizice, cât și cele juridice, având în vedere că, potrivit art.3 lit.c) din lege, contribuabilul se definește ca *„persoana fizică sau juridică ce plătește contribuții de asigurări sociale sistemului public de pensii, conform prezentei legi”*. Prin urmare, noțiunile „plătește” sau „plătesc” se referă la obligația de plată în sensul că această contribuție poartă asupra patrimoniului acelor persoane, și nu în sens de efectuare a plății, ca operațiune tehnică. Potrivit art.146 alin.(1) din Codul fiscal, *„Persoanele fizice și juridice care au calitatea de angajatori sau sunt asimilate acestora au obligația de a calcula și de a reține la sursă contribuția de asigurări sociale datorată de către persoanele fizice care obțin venituri din salarii sau asimilate salariilor”*.

48. Așadar, a datora și a plăti, pe de o parte, iar a calcula și a reține la sursă, pe de altă parte, sunt noțiuni diferite care indică faptul că această contribuție este datorată de asigurat [„se datorează”] și poartă asupra venitului realizat de acesta

[„se plătește”], însă determinarea cuantumului contribuției, reținerea ei la sursă, care implică obligația de a efectua plata în contul bugetului asigurărilor sociale de stat, revin angajatorului. Totuși, deși intenția legiuitorului poate fi înțeleasă, limbajul folosit în legea supusă controlului de constituționalitate este unul impropriu, în sensul că noțiunea de „plătește” este folosită atât în privința subiectului de drept din venitul căruia se prelevează contribuția [art.3 lit.c), art.25 alin.(1)], cât și în privința subiectului de drept care reține și virează contribuția [art.3 lit.a), art.35 alin.(1)]. Prin urmare, având în vedere domeniul atât de sensibil, cel al pensiilor publice, legiuitorul trebuie să dea dovadă de o rigoare mai mare și să folosească termeni cu un contur juridic bine stabilit; acesta trebuie să facă distincția între subiectul de drept titular al obligației de plată a contribuției și subiectul de drept care efectuează plata propriu-zisă. De aceea, termenii nu trebuie folosiți amalgamat, ci distinct, pentru că fiecare i se atașează un anumit conținut juridic. Prin urmare, fiecare operațiune juridică trebuie determinată prin termeni și noțiuni distincte, pentru a nu exista o suprapunere între sferile lor de cuprindere.

49. Chiar dacă și dispozițiile în vigoare ale art.3 lit.a) și d), art.27 alin.(1) și ale art.39 alin.(1) din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.852 din 20 decembrie 2010, corespondente ale celor antereferte, folosesc o terminologie, de asemenea, inconstantă, aceasta nu constituie un motiv pentru a constata constituționalitatea textului criticat; Curtea, în jurisprudența sa, a statuat că legiuitorul trebuie să se raporteze la reglementările ce reprezintă un reper de claritate, precizie și previzibilitate, iar erorile de apreciere în redactarea actelor normative nu trebuie să se perpetueze în sensul de a deveni ele însele un precedent în activitatea de legiferare; din contră, aceste erori trebuie corectate pentru ca actele normative să contribuie la realizarea unei securități sporite a raporturilor juridice [Decizia nr.390 din 2 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.532 din 17 iulie 2014, par.32].

50. Cu privire la exigențele constituționale referitoare la calitatea actelor normative, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în cauza *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României*, paragraful 35, a statuat că semnificația noțiunii de „previzibilitate” depinde într-o mare măsură de *conținutul* normei juridice despre care este vorba, *de domeniul* pe care îl acoperă, precum și de *numărul și calitatea destinatarilor* săi. În același sens este și jurisprudența Curții Constituționale, din care se reține, cu titlu exemplificativ, Decizia nr.316 din 9 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.651 din 8 august 2017, paragraful 23.

51. Cu privire la deficiențele redacționale ale actelor normative, Curtea a statuat că în măsura în care acestea vizează lipsa de acuratețe a exprimării nu sunt de natură să imprime actului normativ în cauză un caracter imprevizibil, întrucât destinatarii acestuia, având în vedere calitatea lor [parlamentari], pot cu ușurință determina sensul dispoziției normative [Decizia nr.828 din 13 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.185 din 28 februarie 2018, par.47].

52. Or, în cazul de față, pe de o parte, conținutul normei juridice vizează titularul obligației de plată a contribuției de asigurări sociale, care se deosebește în mod fundamental de titularul obligației de efectuare a plății/ virare a contribuției de asigurări sociale, iar, pe de altă parte, domeniul în care intervine este cel al contribuției de asigurări sociale, un domeniu de o importanță deosebită, aflat în corelație directă cu dreptul la pensie, prevăzut de art.47 alin.(2) din Constituție, și cu bugetul asigurărilor sociale de stat, care, potrivit art.138 din Constituție, este parte a bugetului public național. Realizarea plăților acestei contribuții asigură ritmicitatea încasărilor la acest buget, plata pensiilor, precum și alimentarea pilonului II de pensii [a se vedea art.42 alin.(3) din Legea nr.411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.482 din 18 iulie 2007, potrivit căruia „*Contribuția la fondul de pensii se constituie și se*

virează împreună și în aceleași condiții stabilite prin Legea nr.19/2000, cu modificările și completările ulterioare, pentru contribuția individuală de asigurări sociale”].

53. De asemenea, numărul destinatarilor legii este foarte mare, privind pe fiecare angajat și angajatorul acestuia, iar calitatea destinatarilor legii variază, astfel încât și gradul lor de înțelegere a prevederilor acesteia este diferit. Astfel, dacă pentru un angajator aspectele criticate nu relevă nicio dificultate, alți angajatori vor avea dificultăți de interpretare și, în măsura în care nu vor recurge la consultanță de specialitate, ar putea aplica norma în mod greșit. Având în vedere că textul criticat se adresează unui număr foarte mare de persoane fizice și juridice, trebuie să se caracterizeze prin rigoare și acuratețe. Or, norma, astfel cum este redactată, are un caracter interpretabil prin prisma calității destinatarilor săi și are potențial ridicat de a crea o tulburare însemnată a întregului mecanism al încasării contribuțiilor la bugetul de asigurări sociale. Astfel, legiuitorul trebuie să clarifice aceste aspecte confuze din punct de vedere terminologic încă înainte de intrarea în vigoare a legii, pentru a se evita caracterul echivoc al legii; se impune, astfel, exigența ca legiferarea să fie realizată într-un mod care să imprime un plus de claritate, precizie și previzibilitate a textului. Prin urmare, având în vedere importanța conținutului textului criticat, a domeniului în care intervine și numărul/ calitatea destinatarilor săi, art.25 alin.(1) din lege încalcă art.1 alin.(5) din Constituție.

54. Examinând criticile de neconstituționalitate formulate cu privire la art.52 lit.a) din lege, Curtea observă că gradele de handicap, potrivit art.86 alin.(1) din Legea nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1 din 3 ianuarie 2008, sunt: ușor, mediu, accentuat și grav, iar conform art.86 alin.(2) din aceeași lege tipurile de handicap sunt: fizic, vizual, auditiv, surdocecitate, somatic, mintal, psihic, HIV/SIDA, asociat, boli rare.

55. Art.53 din lege stabilește că titularul beneficiului acordat de legiuitor este persoana cu deficiență vizuală gravă. Se observă că sintagma „deficiență vizuală gravă” nu vizează, în mod direct, un anumit grad de handicap, ci indică tipul de deficiență, precum și caracterul său grav. Totuși, este evident că nu este îndeajuns o simplă constatare de acest gen, ci este necesară atestarea prin certificat emis de către comisiile de evaluare în grad și tip de handicap. Astfel, sintagma analizată se referă la gradul de handicap grav și tipul de handicap vizual, atestate prin certificatul emis în mod corespunzător de către autoritățile publice.

56. Cu privire la acordarea acestui beneficiu, Curtea constată că art.47 alin.(2) din Legea nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.140 din 1 aprilie 2000, cu modificările și completările ulterioare, [abrogată în prezent, prin Legea nr.263/2010], prevedea că „Asigurații nevăzători beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare prevăzut de lege”, iar art.59 din Legea nr.263/2010 prevede că „Nevăzătorii beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare”. În raport cu această ultimă reglementare, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr.16 din 21 septembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.864 din 19 noiembrie 2015, pronunțată în cadrul soluționării unui recurs în interesul legii, a statuat că „noțiunea de «nevăzător» se referă exclusiv la cecitatea absolută”. Prin urmare, în prezent, noțiunea desemnează numai persoana încadrată în gradul de handicap grav, tipul de handicap vizual, cu pierderea totală a vederii. În consecință, prin noul text, legiuitorul a renunțat la noțiunea de nevăzător și a înlocuit-o cu o sintagmă care vizează numai gradul de handicap grav și tipul de handicap vizual.

57. Legiuitorul a modificat și art.52 lit.a) din lege, în sensul că persoana având gradul de handicap grav, indiferent de vârstă, beneficiază de pensie pentru

limită de vârstă dacă certificatul de încadrare în grad și tip de handicap are valabilitate permanentă și dacă a realizat cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare. Prin urmare, diferențierea dintre persoana cu handicap vizual grav și cea cu handicap grav de altă natură pare, la o primă vedere, că este dată *de termenul de valabilitate a certificatului de încadrare*. Astfel, persoana cu handicap vizual grav poate beneficia de *pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă a realizat în aceste condiții cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare*, indiferent de termenul de valabilitate al certificatului, în timp ce persoana cu handicap grav de altă natură, *indiferent de vârstă*, numai dacă a realizat o treime din stagiul complet de cotizare, în condițiile existenței unui certificat de încadrare în grad și tip de handicap cu valabilitate permanentă.

58. Prin urmare, toate persoanele încadrate în gradul de handicap grav beneficiază de un tratament juridic similar, în sensul că pensia pentru limită de vârstă nu este condiționată de o anumită vârstă, ci numai de realizarea în aceste condiții a cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare. Legiuitorul a acordat această facilitate tuturor persoanelor care dețin un certificat de încadrare în grad de handicap grav, indiferent de tipul acestuia, cu valabilitate permanentă [art.87 alin.(1¹) din Legea nr.448/2006 prevede: „*Pentru persoanele cu handicap a căror afecțiune a generat deficiențe funcționale și/sau structural-anatomice într-un stadiu ireversibil și care nu pot urma programe de recuperare, Comisia de evaluare va stabili un termen permanent de valabilitate a certificatului fără a fi necesară prezentarea acestora la reevaluările periodice*]. Deși la o primă vedere pare că legiuitorul a acordat acest beneficiu persoanelor încadrate în grad și tip de handicap vizual grav independent de termenul de valabilitate și că diferențierea între cele două categorii de persoane cu handicap grav este dată de termenul de valabilitate a certificatului, în realitate, se constată că handicapul vizual grav este, de principiu, ireversibil, ceea ce implică un termen permanent de valabilitate a certificatului. Prin

urmare, legiuitorul a aplicat același tratament juridic persoanelor cu handicap grav, care a generat deficiențe ireversibile.

59. Curtea reține că, potrivit jurisprudenței sale, principiul egalității în drepturi presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite (Decizia nr.1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 16 martie 1994). Art.16 alin.(1) din Constituție și art.14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale interzic tratamentul discriminatoriu, definit în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, de exemplu, în Hotărârea din 13 noiembrie 2007, pronunțată în Cauza *D.H. și alții împotriva Republicii Cehe*, paragraful 175, drept tratament diferențiat, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, a persoanelor aflate în situații relevant similare. Cu alte cuvinte, verificarea conformității acțiunii statale cu cele două standarde, art.16 alin.(1) din Constituție și art.14 din Convenție, presupune, în mod necesar, că respectivele categorii de subiecte se află în situații analoage sau relevant similare (a se vedea, exemplificativ, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 13 iulie 2010, pronunțată în Cauza *Clift împotriva Regatului Unit*, paragraful 66). Cu referire la semnificația acestor termeni, Curtea Europeană a mai arătat, în hotărârea precitată, că „cerința de a demonstra existența unei «poziții analoage» nu implică faptul că trebuie să existe identitate între ceea ce se compară. Autorul plângerii trebuie să demonstreze că, având în vedere natura specifică a acesteia, se află într-o situație similară cu a altora, care au fost tratați în mod diferit” [a se vedea în sensul celor arătate, Decizia Curții Constituționale nr.632 din 9 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.995 din 26 noiembrie 2018, par.26].

60. Curtea a arătat că art.50 din Constituție consacră dreptul persoanelor cu handicap de a se bucura de o protecție specială, sens în care statul trebuie să asigure realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament al handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap la viața

comunității. Pentru a da eficiență acestei norme constituționale, legiuitorul a reglementat un ansamblu de drepturi și măsuri puse la dispoziția persoanelor cu handicap pentru a facilita integrarea și incluziunea socială a acestora, având în vedere tocmai statutul lor special [a se vedea Decizia nr. 681 din 13 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.889 din 8 decembrie 2014, par.21]. Totodată, prin Decizia nr.632 din 9 octombrie 2018, par.23, Curtea a subliniat că dispozițiile art.16 alin.(1) din Constituție nu sunt incompatibile cu cele ale art.50 din Constituție care oferă o protecție specială unei anumite categorii de titulari de drepturi fundamentale, respectiv persoanele cu handicap.

61. În aceste condiții, Curtea reține, raportat la cauza de față, că legiuitorul a ținut cont de dispozițiile art.50 din Constituție cu referire la protecția specială de care persoanele cu handicap trebuie să se bucure și în privința dreptului la pensie, precum și de art.16 alin.(1) din Constituție în sensul că persoanele cu handicap grav, care a generat deficiențe ireversibile, beneficiază de același tratament juridic, indiferent de tipul handicapului.

62. Având în vedere cele expuse, Curtea constată că sintagma „*cu valabilitate permanentă*” cuprinsă în art.52 cu referire la lit.a) nu încalcă art.16 din Constituție prin raportare la art.50 din aceasta.

63. Examinând criticile de neconstituționalitate formulate în privința art.63 lit.b) din lege, Curtea constată că, prin Decizia nr.680 din 26 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.566 din 9 august 2012, a statuat că „*Pierderea totală sau cel puțin a jumătate din capacitatea de muncă din cauza bolilor obișnuite și a accidentelor care nu au legătură cu munca este un eveniment aleatoriu ce nu poate fi controlat de persoana în cauză, astfel încât stabilirea unei vârste și a unui stagiu minim de cotizare de la care poate fi acordată pensia de invaliditate nu se justifică*”. Condițiile pe care legiuitorul trebuie să le impună în acest caz trebuie să vizeze strict stagiul de cotizare deja realizat, astfel încât, indiferent de vârsta asiguratului, acesta să poată beneficia de o pensie de invaliditate potrivit contribuției

realizate, în acest fel, pensia de invaliditate își păstrează natura juridică a unei prestații de asigurări sociale, nefiind transformată într-una socială”. Prin aceeași decizie, Curtea a statuat că „legiuitorul nu poate impune condiții nerezonabile pentru persoanele care și-au pierdut total sau cel puțin jumătate din capacitatea de muncă din cauza bolilor obișnuite și a accidentelor care nu au legătură cu munca în privința acordării pensiei de invaliditate. De altfel, de principiu, în materie de pensii legiuitorul este ținut de o condiție de rezonabilitate (a se vedea Decizia nr.1612 din 15 decembrie 2010) - *est modus in rebus*. Or, în cazul de față, *condiționând acordarea pensiei de invaliditate de împlinirea unei anumite vârste, dublată de realizarea unui anumit stagiu de cotizare, legiuitorul a încălcat această condiție de rezonabilitate și a afectat în mod direct dreptul la pensie al persoanelor prevăzute la art.68 alin.(1) lit.c) din Legea nr.263/2010*”.

64. Conform art.64 alin.(1) din legea analizată, „(1) *În raport cu gradul de reducere a capacității de muncă, invaliditatea este:*

a) *de gradul I, caracterizată de deficiența funcțională gravă, capacitate de muncă și autoservire diminuate;*

b) *de gradul II, caracterizată de deficiența funcțională accentuată, capacitate de muncă diminuată și capacitate de autoservire păstrată;*

c) *de gradul III, caracterizată de deficiența funcțională medie, capacitate de muncă diminuată și capacitate de autoservire păstrată*”.

65. Conform capitolului 2 alin.(5) din anexa la Hotărârea Guvernului nr.155/2011 pentru aprobarea criteriilor și normelor de diagnostic clinic, diagnostic funcțional și de evaluare a capacității de muncă pe baza cărora se face încadrarea în gradele I, II și III de invaliditate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.224bis din 31 martie 2011, „*Invaliditatea este cuantificată în raport cu posibilitatea desfășurării activităților legate de viața cotidiană și/sau profesională, astfel:*

1. *invaliditate de gradul I, caracterizată prin pierderea totală a capacității de muncă, a capacității de autoservire (autoîngrijire, activități gospodărești etc.), necesitând asistență permanentă din partea altei persoane;*

2. *invaliditate de gradul II, caracterizată prin pierderea totală a capacității de muncă, dar cu conservarea capacității de autoservire (autoîngrijire, activități gospodărești etc.);*

3. *invaliditate de gradul III, caracterizată prin pierderea a cel puțin jumătate din capacitatea de muncă, acest statut fiind compatibil cu prestarea unei activități profesionale cu program redus și în condiții adecvate de solicitare”.*

66. Prin urmare, în accepțiunea deciziei antereferte a Curții Constituționale, ca principiu, în privința pensiei contributive de invaliditate nu se justifică existența unui stagiul de cotizare sau a unei vârste standard de pensionare în lipsa unui sistem eficient și coerent de compensații sociale de stat, care să garanteze un nivel de trai decent. În consecință, Curtea constată că art.63 lit.b) și, prin extindere conform art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, lit.a) din lege încalcă art.147 alin.(4) din Constituție raportat la art.47 alin.(2) din aceasta.

67. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite obiecția de neconstituționalitate și constată că dispozițiile art.25 alin.(1) și art.63 lit.a) și b) din Legea privind sistemul public de pensii sunt neconstituționale.

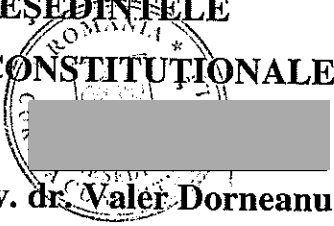
2. Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate și constată că sintagma „*cu valabilitate permanentă*” cuprinsă în art.52 cu referire la lit.a) din Legea privind sistemul public de pensii este constituțională în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 13 martie 2019.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE,**

prof. univ. dr. Valer Dorneanu

MAGISTRAT-ASISTENT ȘEF,

Benke Károly
